TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ İLE %100 UYUMLU PEDAJOJİK DERS PLANİ

Ders Kodu ve Adı: FEL.10.2.2. Mantık ve Argümantasyonun Temel Kavramları

Ders ve Sınıf Seviyesi:	10. Sınıf Felsefe
Tema / Ünite:	2. Ünite: Felsefe, Mantık ve Argümantasyon
Öğrenme Çıktısı (ÖÇ):	FEL.10.2.2. Mantık ve argümantasyonun temel kavramlarını çözümleyebilme
Süre:	2 Ders Saati (80 Dakika: 40 dk + 40 dk)
Temel Beceri ve Bileşenler:	SBAB14 Felsefi Muhakeme, KB3.1 Karar Verme, OB1 Bilgi Okuryazarlığı
Sınıf Bağlamı & Seviye:	Ortalama 30 Kişi | Hazır Bulunuşluk Seviyesi Destek İhtiyacı Olan (Düşük) Sınıf

1. Köprü Kurma: Düşünce Ağında Anlam Geçişi

Bu ders planı, öğrencilerin önceden edindiği **FEL.10.2.1. Düşünme ve Dil İlişkisi** öğrenme çıktısındaki zihinsel süreçler ve dilin anlamlandırıcı yapısı bilgisi üzerine inşa edilmiştir. Öğrenciler zihinde şekillenen düşüncelerin dil aracılığıyla ifade edildiğini kavramışlardır. Bu noktadan hareketle FEL.10.2.2 çıktısında, dille ifade edilen düşüncelerin geçerli, tutarlı ve doğru bir mantıksal yapıya nasıl kavuşturulacağı işlenmektedir.

Gelecek Köprü: Bu derste kazanılacak akıl yürütme ilkeleri ve argüman çözümleme becerisi, bir sonraki aşama olan **FEL.10.2.3. Argümantasyonda Hatalar ve Safsatalar** ile **FEL.10.2.4. Felsefi Metin Analizi** süreçlerinde hatalı akıl yürütmeleri tespit etme ve felsefi metinleri mantıksal süzgeçten geçirmede temel zemin oluşturacaktır.

2. Bütüncül Öğrenme Yaşantıları (Zihin - Kalp - El)

🧠 **Zihin (Bilişsel Çözümleme):** Mantığın temel kavramlarını (önerme, argüman, öncül, sonuç, geçerlilik, tutarlılık), akıl ilkelerini (özdeşlik, çelişmezlik, üçüncü hâlin imkânsızlığı, yeter-sebep) ve akıl yürütme türlerini (tümdengelim, tümevarım, analoji) analiz etme ve örnek durumlar üzerinde ayırt etme.

❤️ **Kalp (Değer ve Empati Vurgusu):** Kendi fikirlerini savunurken ve başkalarının görüşlerini değerlendirirken dürüstlük (D6. Dürüstlük), farklı düşüncelere saygı duyma (D14. Saygı) ve iddialarını temellendirme sorumluluğu üstlenme (D16. Sorumluluk). Önyargılı ve gerekçesiz biçimde başkalarının iddialarını reddetmek yerine mantıksal tutarlılığı arama tutumunu içselleştirme.

✋ **El (Somut Ürün / Eylem Adımı):** Grup çalışması halinde günlük yaşamdan alınan gazete haberleri veya örnek metinler üzerinden öncül ve sonuç cümlelerini ayrıştırarak hazırlayacakları somut **'Argüman Çözümleme ve Akıl Yürütme Şeması Kartı'** ürünü.

3. Dersin Adım Adım İşlenişi (80 Dakika)

1. Ders Saati (40 Dakika): Mantığın Temel Kavramları ve Akıl İlkeleri

Giriş ve Odaklanma (10 Dakika): Öğretmen tahtaya şu iki cümleyi yazar: 'Hava yağmurludur.' ve 'Lütfen kapıyı kapatınız.' Öğrencilere hangisinin doğru veya yanlış olarak değerlendirilebileceğini sorar. Doğru ya da yanlış değer alabilen yargı bildiren cümlelerin **önerme** olduğu vurgulanır. Ardından günlük hayatta kullanılan ikna edici konuşmaların arka planındaki mantıksal kurgu sorgulanır.

Keşfetme ve Çözümleme (20 Dakika): Ders kitabındaki metinler ve görseller üzerinden mantığın temel akıl ilkeleri incelenir:
• **Özdeşlik İlkesi:** Bir şey ne ise odur (A, A'dır).
• **Çelişmezlik İlkesi:** Bir şey aynı zamanda hem kendisi hem de başka bir şey olamaz (A, aynı anda hem A hem A olmayan olamaz).
• **Üçüncü Hâlin İmkânsızlığı:** Bir şey ya vardır ya yoktur, üçüncü bir ihtimal yoktur (A ya A'dır ya da A olmayandır).
• **Yeter-Sebep İlkesi:** Yeterli bir sebep olmaksızın hiçbir olgu veya yargının doğru olamayacağı ilkesidir.

Derinleştirme ve Pekiştirme (10 Dakika): Öğrencilere günlük hayattan çelişkili ifadeler verilerek akıl ilkeleriyle eşleştirmeleri istenir. Akıl ilkelerinin zihinsel tutarlılığın temeli olduğu açıklanır.

2. Ders Saati (40 Dakika): Akıl Yürütme Türleri ve Argüman Yapısı

Giriş ve Yapılandırma (10 Dakika): Öğretmen, bir argümanın bilgi veren gerekçelerine **öncül**, öncüllerden ulaşılan ana yargıya ise **sonuç** dendiğini açıklar. Argümanın tutarlılığı ve geçerliliği kavramları somut örneklerle gösterilir.

Uygulama ve Grup Çalışması (20 Dakika - El Bileşeni): Sınıf 5'er kişilik heterojen gruplara ayrılır. Gruplara üç farklı akıl yürütme biçimini içeren çalışma kartları dağıtılır:
1. Tümdengelim (Dedüksiyon): Genelden özele ulaşan zorunlu akıl yürütme (Örn: Bütün insanlar ölümlüdür, Sokrates insandır; o hâlde Sokrates ölümlüdür).
2. Tümevarım (Endüksiyon): Özel gözlemlerden genel sonuca ulaşan olasılıklı akıl yürütme (Örn: Gözlemlenen kuğular beyazdır; o hâlde bütün kuğular beyazdır).
3. Analoji (Benzeşim): İki özel durum arasındaki benzerlikten hareketle yapılan akıl yürütme (Örn: Dünya ve Mars'ta atmosfer vardır; Dünya'da yaşam vardır, o hâlde Mars'ta da yaşam bulunabilir).
Gruplar kendilerine verilen metinlerdeki öncül ve sonuçları ayırarak 'Argüman Kartı' şablonuna doldururlar.

Paylaşım ve Kapanış (10 Dakika): Gruplar hazırladıkları argüman şemalarını sınıfla paylaşır. Süreç odaklı değerlendirme aracı olarak 3-2-1 Çıkış Kartı uygulanır.

4. Düşünme Pusulası (Öğretim Programı Becerileri)

Bu ders planında Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hedeflenen temel beceriler şu adımlarla merkeze alınmıştır:
• **SBAB14 Felsefi Muhakeme:** Öğrenciler önermeler arası mantıksal tutarlılığı inceler, öncüllerden hareketle geçerli sonuçlara ulaşma adımlarını çözümleyerek muhakeme yürütürler.
• **KB3.1 Karar Verme:** Sunulan bir iddianın geçerli bir argümana mı yoksa gerekçesiz bir kabule mi dayandığına mantıksal süzgeçten geçirerek karar verirler.
• **OB1 Bilgi Okuryazarlığı:** Metin içerisindeki bilgi verici yargıları (önermeleri) tespit ederek bilginin doğruluğunu ve mantıksal yapısını değerlendirirler.

5. Farklılaştırma (Sınıf Çeşitliliği ve Hazır Bulunuşluk Uyumlu)

🔰 **Destekleme Önerisi (Hazır Bulunuşluk Seviyesi Düşük Öğrenciler İçin):**
Soyut kavramları somutlaştırmak amacıyla 'Ok İşaretli Akıl Yürütme Şemaları' kullanılır. Öncül 1 + Öncül 2 ➔ Sonuç formatında hazırlanan renkli görsel kartlarla öğrencilerin akıl yürütmenin yönünü (genelden özele / özelden genele) görsel olarak takip etmeleri sağlanır. Akran eşleştirmesi ile desteklenir.

🚀 **Zenginleştirme Önerisi (Sosyal Bilimler ve Felsefe Odağında İleri Düzey Öğrenciler İçin):**
Aristoteles'in Klasik Mantık anlayışında yer alan geçerlilik (validity) ile doğruluk (truth) arasındaki fark üzerine derinleşme okuması sunulur. Yanlış öncüllerden kurulan mantıksal açıdan geçerli bir argüman örneği çözümlenerek bilimin tümevarımcı yöntemi ile felsefenin tümdengelimci yapısı epistemolojik açıdan karşılaştırılır.

6. Süreç Odaklı Ölçme ve Değerlendirme Araçları

A) 3-2-1 Çıkış Kartı (Ders Sonu Bireysel Değerlendirme)

Öğrenciler dersin son 5 dakikasında şu üç soruyu yanıtlayarak çıkış kartını öğretmene teslim ederler:
• **3 Tane:** Bugün öğrendiğim 3 temel mantık kavramı.
• **2 Tane:** Günlük hayatta tespit ettiğim 2 akıl yürütme veya çelişki örneği.
• **1 Tane:** Zihnimde hâlâ netleşmeyen 1 soru işareti.

B) Analitik Rubrik (Dereceli Puanlama Anahtarı)

Ölçütler	Geliştirilmeli (1 Puan)	Başarılı (2 Puan)	Üstün Başarı (3 Puan)
Mantık Kavramlarını Tanıma	Önerme ve argümanı ayırt etmekte zorlanır.	Önerme, öncül ve sonuç kavramlarını doğru şekilde ayırt eder.	Tüm mantık kavramlarını doğru örneklerle ve eksiksiz açıklar.
Akıl Yürütme Türlerini Çözümleme	Tümdengelim, tümevarım ve analojiyi karıştırır.	Akıl yürütme türlerini tanır ve temel seviyede örneklendirir.	Akıl yürütme türlerini karmaşık metinlerde doğru çözümler ve özgün örnekler verir.
Akıl İlkelerini Uygulama	Çelişkili ifadeleri fark etmekte zorlanır.	Özdeşlik ve çelişmezlik ilkelerini doğru uygular.	Dört akıl ilkesini de günlük ve felsefi söylemlerde eksiksiz analiz eder.

Öğretmen İmecesi Felsefe Zümresi tarafından Hazırlanmıştır. ogretmenimecesi.com